



UDK: 821.512.133

Sohiba RAIMQULOVA,
Termiz davlat universiteti tadqiqotchisi
E-mail: rayimkulovsahiba19@gmail.com

Tosh DO'TAU professori, filol.f.n. A. Ulug'ov taqrizi asosida

KICHIK JANRLARDA IJODKORNING ADABIY-ESTETIK KONSEPSIYASI

Annotatsiya

Ushbu maqola hikoyachilikda ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasining o'rini va ahamiyatini tahlil qiladi. Adabiy-estetik konsepsiya deganda, yozuvchining adabiyot va san'atning mohiyati, vazifasi, go'zallik mezonlari, badiiy asarning tuzilishi, til va uslubga bo'lgan talablari haqidagi qarashlari tushuniladi. Maqolada ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasi uning asarlarining mavzusini, g'oyasini, obrazlar tizimini, tilini, uslubini va boshqa elementlarini belgilashi ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, maqolada adabiy-estetik konsepsiya tushunchasi adabiyotshunoslik nuqtai nazaridan yoritilib, tanikli o'zbek yozuvchilarining ijodi misolida bu konsepsiyaning amaliy namoyonlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: hikoyachilik, ijodkor, adabiy-estetik konsepsiya, mavzu g'oya, obraz, uslu, dunyoqarash, adabiyotshunoslik.

ЛИТЕРАТУРНО-ЭСТЕТИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЯ ТВОРЦА В МАЛЫХ ЖАНРАХ

Аннотация

В данной статье анализируется роль и значение литературно-эстетической концепции автора в повествовании. Под литературно-эстетической концепцией понимаются взгляды писателя на сущность и назначение литературы и искусства, критерии красоты, структуру художественного произведения, а также требования к языку и стилю. В статье показано, что литературно-эстетическая концепция автора определяет тему, идею, систему образов, язык, стиль и другие элементы его произведений. Также рассматривается понятие литературно-эстетической концепции с точки зрения литературоведения, и на примере творчества известных узбекских писателей анализируются практические проявления этой концепции.

Ключевые слова: повествование, творческая личность, литературно-эстетическая концепция, тема и идея, образ, стиль, мировоззрение, литературоведение.

LITERARY AND AESTHETIC CONCEPT OF THE CREATOR IN SMALL GENRES

Annotation

This article analyzes the role and significance of the author's literary-aesthetic concept in storytelling. The literary-aesthetic concept refers to the writer's views on the nature and function of literature and art, criteria of beauty, the structure of a literary work, and the requirements for language and style. The article highlights how the author's literary-aesthetic concept defines the themes, ideas, system of imagery, language, style, and other elements of their works. Furthermore, the concept is examined from a literary-critical perspective, and its practical manifestations are analyzed through the creative works of prominent Uzbek writers.

Keywords: narrative, writer, literary-aesthetic concept, theme and idea, imagery, style, worldview, literary criticism.

Kirish. Har bir yozuvchi o'ziga xos dunyoqarashga, hayotga, insonlarga va san'atga bo'lgan qarashlar tizimiga ega. Bu qarashlar uning adabiy-estetik konsepsiyasini tashkil etadi va ijodida o'z aksini topadi. Hikoyachilikda ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasi uning asarlarining mavzusini, g'oyasini, obrazlar tizimini, tilini, uslubini va boshqa elementlarini belgilaydi. Shu o'rinda adabiy-estetik konsepsiya nima degan savol tug'uladi. Ushbu atama xususida adabiyotshunos olim D. Qur'onov shunday deydi: "Adabiy-estetik konsepsiya - bu ijodkorning adabiyot va san'atning mohiyati, vazifasi, go'zallik mezonlari, badiiy asarning tuzilishi, til va uslubga bo'lgan talablari haqidagi qarashlaridir. Bu konsepsiya yozuvchining dunyoqarashi, hayotiy tajribasi, madaniy muhiti va adabiy ta'sirlar asosida shakllanadi" [1]. Yozuvchining adabiy-estetik konsepsiyasi uning qanday mavzularga murojaat qilishini va asarlarida qanday g'oyalarni ilgari surishini belgilaydi. Ma'salan, realistik adabiyot vakillari ijtimoiy muammolarni yoritishga intilsalar, romantiklar insonning ichki dunyosini, uning orzulari va idealarni aks ettirishga harakat qilishadi. Yozuvchining qahramonlari uning adabiy-estetik konsepsiyasining mahsuli hisoblanadi. Ular orqali yozuvchi o'zining yaxshilik va yomonlik, go'zallik va

xunuklik, adolat va zulm haqidagi tasavvurlarini ifodalaydi. Qahramonlarning xarakteri, xatti-harakati va taqdiri yozuvchining dunyoqarashini aks ettiradi. Abdulla Qahhorning adabiy-estetik konsepsiyasi realistik va hayotiy bo'lgan. U o'z asarlarida o'zbek xalqining turmushini, ijtimoiy muammolarini va ma'naviy qadriyatlarini aks ettirishga intilgan. Uning qahramonlari oddiy, mehnatkash va hayot sinovlariga bardosh beradigan insonlardir. Hikoyachilikda ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasi uning asarlarining barcha elementlarida o'z aksini topadi va ularning badiiy qiymatini belgilaydi. Yozuvchining dunyoqarashi, hayotiy tajribasi va san'atga bo'lgan qarashlari uning asarlarining mavzusini, g'oyasini, obrazlar tizimini, tilini va uslubini shakllantiradi. Shuning uchun, yozuvchining asarlarini tahlil qilishda uning adabiy-estetik konsepsiyasini hisobga olish muhim ahamiyatga ega.

Badiiy matnda shunaqangi bir sehrli kuch borki, uni o'qiy boshlasangiz, ichidagi poetik obrazlar qismati bilan tanishasiz. Ayni damda, go'yo har bir jumla mehvaridan uning ijodkori bo'lmish hikoyachi siymosi, shaxsiyati, imon-u e'tiqodi, dunyoqarashi, tasvirlash olami, bir so'z bilan aytganda, butun borlig'i namoyon bo'lgandek tuyuladi. Buni

nafaqat zamonaviy hikoyalarda, balki olis moziyda bitilgan matnlarda ham ko'rishimiz mumkin. Shu ma'noda, hikoyachilikda ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasi omillarini hisobga olganda, hikoya janrdagi asarlarga xos bo'lgan mushtarak bir uyg'unlikni kuzatish mumkin. Bu – hikoyanavis shaxsiyatiga xos bo'lgan hayotsevarlik, imon-u e'tiqodda sobitqadamlik, adolat tantanasi uchun intilish tuyg'usining ustivorligidir.

Sobiq sho'ro davri shart-sharoitlaridan ozod, jamoatchilik fikri va inson qalbini tarbiyalashda vosita rolini o'ynashdan voz kechgan o'zbek zamonaviy adabiyoti yuksaldi. Murakkab, o'ziga xos, keng ko'lamli badiiy tizimga aylandi. Bunda o'z qonuniyatlarini, rivojlanishning izlanish va an'analari, asrlar bo'yi yashab kelayotgan bebaho milliy adabiyot tajribalari sinchiklab o'rganilyapti ham. Yangi milliy, ijtimoiy-madaniy omillar, jahon madaniy jarayonlariga mutanosib muvaffaqiyatlarga erishildi. Qayd etilganlarning tub zamirida o'zbek zamonaviy hikoyachiligiga qiziqish va uning ko'tarilish bosqichlari ko'rinadi.

Taassufki, adabiy asar sermahsulligi, qadr-qimmatini nafaqat badiiy matnlarni shakllantirishga, balki asar mohiyatiga qay darajada davr ijtimoiy-madaniy omillarini singdirib yuborishga ham bog'liq. Bu tabiiy ravishda yangi poetik dunyoni his qilishni, qadriyatlar mohiyati, yangi ijtimoiy-madaniy nuqtalarni o'zida aks ettirishi ham mumkin. Kichik janr sanalishiga qaramay, salmoqli o'ringa ega hikoyachilik hamisha dolzarblik nuqtai nazaridan boshqa keng ko'lamli prozaik janrlardan oldinda turadi.

Zamonaviy o'zbek hikoyachiligida "kenglik va janr maydonining xilma-xilligi, janr bilan muallif erkinligining o'zaro garmonik moslashuvi xarakterlidir" (M.Baxtin), dunyoqarash va estetik muvofiqlashuv natijasida global yangi taraqqiyot qiyofasini ijtimoiy-madaniy idrok bilan ifodalash juda kuchli. O'zbek zamonaviy hikoyachiligining mualliflari tarixan shakllangan janrning tub ko'rinishlarini tanlab olishadi, chunki ular ijodkorning asosiy muddasini ifodalab beradi yoki yaratmoqchi bo'lgan o'ziga xos yo'lni modellashtiradi.

Yangi badiiy tuzilma, model va shakllarda yangi mazmun-mohiyat, ruhiyat qirralari, an'anaviy-madaniy qadriyatlarini baholash, yangi shaxs konsepsiyasi (butunligi, qarashlari, fikrlari) yo'lida samarali izlanishlar o'zbek zamonaviy hikoyachiligining badiiy tuzilmasi, janr ko'lamini bezab turibdi.

Ma'lumki, mazkur hikoyalar an'anaviy janr tuzilmasiga ko'ra, o'zbek mumtoz hikoyachiligining eng yaxshi an'analari davom ettirib, yuksaltirib kelmoqda. Zero, ularning tomlari milliylikka borib taqaladi. Darhaqiqat, bu davrda ko'hna usul va mazmun-mohiyatni aks ettirgan hikoyalar bilan birga, teran zamonaviylikni o'zida singdirgan asarlar yaratildi. Odil Yoqubovning "Qayerdasan, Moriko?", "Muzqaymoq", Xayriddin Sultonovning "Dunyo sirlari", "To'siq", Muxammad Alining "Kulcha", "Altair yulduzi", Xurshid Do'stmuhammadning "Qichqiriq", "Vasiy", Sobir O'narning "Aka-ukalar", "Tegirmonchining o'g'li", Nazar Eshonqulning "Maymun yetaklagan odam", "Bahouddinning iti", Abduqayum Yo'ldoshevning "Alvido, go'zallik", "Muammolar bormi?", Zulfiya Qurolboy qizining "Ayol", Uyg'un Ro'ziyevning "Tongda qaytgan kaptarlar", "Notinch qalb" kabi hikoyalari ham shular sirasidan. Zamonaviy yangi, noan'anaviy ko'rinishga ega ijodiy izlanishlar, namunalaridan ham kiritilgan: Isajon Sulton – "Suvdagi kosa", "Tungi dovul", Ulug'bek Hamdam – "Bir piyola suv", "Ko'nglimdagi daryo", Zulfiya Qurolboy qizi – "Ikki qiyofa", Rahimjon Rahmat – "Miyamning ichi", "Adashvoy". Bu hikoyalar o'quvchini mustaqil ravishda fikrlashga, izlanishga, muallifni his etishga undaydi, hamda xayolot va mavjud hayot orasidagi ziddiyatlarining yangi badiiy siyofasi yaratilganiga guvohlik

beradi. Bizningcha, ijodkorlar o'zbek hikoyachiligidagi poetik ohangni saqlab qolgan holda, ularga yangicha joziba baxsh etishga harakat qilgan va bunga erishgan ham.

Bu hikoyalarda xalq yuragini nozik his etib, milliy tarix, xarakter, tilning nozik jihatlarini yaxshi bilgan holda, uyg'unlik ifodasini topolgan, jaranglata bilgan ham. Zarurat tug'ilganda "oshirib ifodalash"dan foydalangan, biroq asliyatdan uzilmagan, uning miqdorini ham buzmasdan, to'laqonli hikoyalarni yozishga erishgan.

Har bir hikoyada muallif o'y-xayollariga teran kirib borib, detalma-detal ko'rib chiqib, tafakkurning o'ziga xos "sirlari", har bir muallifning tilini tushunish, dunyoni ko'rish, badiiy vositalarning xilma-xilligi va hayotiy materiallarni aks ettirish usullarini qo'llashni uddalagan, deyish mumkin. Hikoyalarda ba'zan o'ylab topilgan sheva so'zlarining aralashuvi ham border, ammo muallif individualligi obraz individualligiga suyanib qolmagan.

Adabiyotda adabiy ta'sir masalasi ham bor. Aynan shunday hikoyalarning adabiy jarayoniga kirib borishiga, zamon va makon bilan birlashib ketishiga imkoniyat yaratadi. O'zbek adabiyotini yaqin va uzoqdagi o'quvchilar orasida ommaviylashuvini ta'minlaydi va, shubhasiz, uning dunyo adabiy jarayonlariga jadal qo'shiluvda o'z ta'sirini o'tkazadi.

Ijodkorning erkinligi haqida masalasida fikr yuritish ham zarurdek. Ijodkor erkinligi deganda, asar yozish jarayonida adibning o'zini to'la erkin his qilishi, turli mavzuda, turli tarzda bema'lol eksperimentlar o'tkazish erkinligini tushunish mumkin. Xuddi shu masalaga yondashib adabiyotshunos Z.Isomiddinov "Ana shunday sharoitda, adabiyotda yangi badiiy g'oyalar, yangi oqimlar, yangi janrlar yuzaga keladi va milliy badiiy tafakkur darajasi yuksakka ko'tariladi. Biroq qaysi mavzuda yozish mumkin yo yo'q, bu gapni shu tarzda ifodalab bo'lmaymiz, kimdir – birov qarshi chiqmaymiz, deya Chexovning "G'ilof bandasi" qahramoniga o'xshab, hadeb o'zni cheklash, haddakay hadiksirash nafaqat asarni va ijodkorni, balki butun adabiyotni boshi berk ko'chaga kiritib qo'yadi. Zero, tabiiy o'sayotgan daraxt alleyalardagi og'ochlar singari maqbul forma olib emas, butun tanasi bo'ylab shox-butoqlar chiqarib, borlig'i bilan gullab-yashnab gulf urib ko'karadi-ku! Shunisi bilan u – tirik daraxt. Hech bir daryoning o'zani nivelir bilan tortilgan kanalga o'xshab bir chiziqli bo'ylab emas, ming xil buralib, adadsiz qayrilishlar bilan oqadi va tevarakdagi borliqqa jon ato etadi"[2]. Ijodkor fikriy erkin bo'lishi uchun u iqtisodiy jihatdan ham erkin bo'lishi kerak. Yigirmanchi yuz yillikda o'zbek adiblari iqtisodiy holati siyosiy hokimiyatga deyarli qaram edi. Manan qaram yozuvchi o'zi yashab turgan davrga xolis yondashib asarlar yozishga tiynaladi. Anglashiladiki, iqtisodiy erkinlik sharoitida badiiy tafakkur rivojlanadi. Hozir biz iqtisodiy erkinlik davrida yashaymiz. Davr demokratik taraqqiyot yo'lini tanlagan. Demak, ijodiy erkinlikdan birinchi navbatda jamiyatning o'zi manfaatdor hisoblanadi.

Shubhasiz, hozirgi davrda o'zbek adabiyotida jiddiy asarlar yuzaga kelishi uchun obyektiv vaziyat mavjud:

birinchidan, siyosat jarayon badiiy adabiyotni majburan o'z izmiga solishga harakat qilayotgani yo'q. Chunki erkin fikrlashdan manfaatdor jamiyat ijod ahlining ma'naviy tafakkuriga aralashmaydi. Va shunday bo'lyapti ham;

ikkinchidan, bugungi ijodkor, davlatga iqtisodiy qaramlikdan qutilib, yashashi uchun kerak bo'layotgan ne'matlarni o'z mehnati bilan topyapti. Bu narsa ham uning erkin fikrli ijodkor bo'lishiga katta bir imkoniyatdir.

Jarayonda yozilayotgan asarlar birinchi navbatda hech qaysi jihatdan biron-bir kuchga qaram bo'lmagan, tafakkuri erkin va ozod ijodkorning qalbida kechayotgan tirik hodisa, jarayon sifatida qimmatga egadir. Masalan, Nazar Eshonqulning "Bahoviddinning iti", Isajon Sultonning

“Qismat”, Ulug‘bek Hamdamning “Bir piyola suv” hikoyalarini o‘qiyotib, bu asarlarni qalbi va tafakkuri to‘la erkin ijodkor yozganini his qilish mumkin.

Ezgulik va yovuzlik orasidagi kurash hamisha bo‘lgan va bundan keyin ham davom etadi. Ezgulik va yovuzlik orasidagi ziddiyat insonning fiziologik va ruhiy tabiati orasidagi ziddiyatdan paydo bo‘ladi. Ham adabiyotshunos, ham journalist, ham shoir Rahimjon Rahmat bir suhbat maqolasida yovuzlik va yaxshilik masalasida shunday yozadi: “Ajabki, hayvonlar orasida bu ikki tushuncha ahamiyatga ega emas. Bo‘ri go‘sh t yemasa, ochdan o‘ladi. Katta baliqlar kichik baliqlarni yutib turmasa, qorni to‘ymaydi. Daraxtlar ham kenglik va nur talashib bir-birini quritishga qasd qiladi. Kishilik jamiyatida esa barcha davr va xalqlar uchun o‘zgarmas bo‘lgan muqaddas qonun – cheklovlar bor. Ayollar, bolalar, nogironlar va keksalarga shafqatli bo‘l, deyiladi insonlar jamiyatida. Hatto bu narsalar qonun yo‘li bilan himoya qilinadi. Deylik, avtobus haydovchisi balog‘atga yetmagan bolani yarim kechasi puling yo‘q ekan, deb avtobusdan tushirib yuborsa, jinoyat sodir qilgan hisoblanadi. YA’ni u voyaga yetmagan bolani mazmunan xavfda qoldirib ketayotgan bo‘ladi” [3]. Insonni jamiyatda odam qilib turgan millionta ruhiy-ma’naviy qadriyatlar bor. Ularning bari umumlashgan holatda yaxshilik deb ataladi. Lekin inson tabiatida uni hayvonga aylanishga majburlab turadigan millionta illat bor, bular esa bir so‘z bilan yomonlik deyiladi.

Nurulloh Muhammad Raufxonning “Etakdagi kulba” hikoyasida (“Sharq yulduzi” jurnalining 2010 yil 1-sonida e‘lon qilingan) bevosita muallif tilidan bayonlar, tavsiflar, izohlar beriladi hamda hikoya tasvirlar teranligi bilan boshqalaridan ajralib turadi.

Badiiy matnda ifodaviylik nuqtayi nazaridan ramzlar ahamiyatli. Ramzlarning – ramz-obraz, ramz-detali, ramz-syujet kabi turlari farqlanadi (nazariy kitoblarda). Hikoya “jimjit” so‘zi bilan boshlanadi. Va aynan o‘sha “jimjitlik”ka Devona o‘zining “g‘alati”, “shubhali” va “qo‘rqinchli” xitobi bilan raxna soldi: “Uyi kuygan kim bor?.. Moli kuygan kim bor?.. Bag‘ri kuygan kim bor?..”[4]

“Etakdagi kulba” hikoyasining syujeti ramzlar asosiga qurilgani bilan e‘tiborni tortadi. Bir o‘qishda yashirin sirlarini ilg‘ash, anglash mushkul bo‘lgan bu hikoya – kitobxonni chuqur mushohadaga chorlaydi: “Qishloq sergak tortdi, shubhalandi. Zerikarli va tussiz hayotiga sal bo‘lsa-da, bo‘lakcha bir havo kiritishi mumkin bo‘lgan bu so‘zdan quvonmadi, aksincha, biroz qo‘rqinch bosdi, momaqaldiraqdek tuyqus yangragan bu tovush, albatta, ularga qo‘rqinchli va shubhali tuyuldi. “O‘lik”, “gung” va “diqqan nafas” Qishloqda Devonaning tovushi kezar, jimjitlik shovqinidan tom bitgan quloqlarga uning tovushi allaqanday

yoqimli bir epkin bo‘lib kirar, hatto shirali eshitilar edi”[5]. Hikoyaning ana shu joyida muallif fikrini uqqanday bo‘lasiz. Birinchi muhabbatdagi hayrat, undan qolishi muqarrar bo‘lgan qalb og‘rig‘i, o‘zlikni anglash, ijod qilish ishtiyoqi... Quyilib kelayotgan fikrlar ichidan eng to‘g‘risini aynan muallif nazarda tutayotgan jumboqni topmoq maqsadida ularni saralay boshlaydi kishi.

Qishloq – qish bo‘lsa qora sovuqdan qaltirab, yoz bo‘lsa issiqdan kuyib, bahor kelsa bir nafas olib, kuzda esa bir nafas chiqarib, beparvolik bilan zerikarli hayot kechirayotgan ramziy makon. Devona – g‘alati, dalli bir obraz. Hikoyada bu obrazga quyidagicha ta’rif beriladi: “Kim bo‘ldi bu odam? Usta bo‘lib ustaga o‘xshamaydi, kuygan uylarni butlab beray desa? Boy bo‘lib boyga o‘xshamaydi, moli kuyganlarga suyanchiq bo‘lsa? Tabib bo‘lib tabibga o‘xshamaydi, kuygan bag‘irlarga dori qo‘ysa? Kim, axir?.. G‘irt devona! So‘zi turishiga, turishi so‘ziga uyg‘un kelmaydigan dalli!”[6]. O‘zi dunyo adabiyotida masxaraboz, telba kabi fosh qiluvchi sayyor obrazlar mavjud. Bu obraz orqali jamiyatdagi bir qator muammalar ham yuzaga qalqib chiqib qoladi.

Birgina 2012-yilda “Tafakkur”, “Jahon adabiyoti”, “Guliston”, “Yoshlik”, “Sharq yulduzi”, “O‘zbekiston adabiyoti va san’ati” singari nufuzli adabiy davriy matbuot nashrlarida chop etilgan hikoyalar soni ellikdan ortiq ekan. Luqmon Bo‘rixon, Isajon Sulton, Ma’suma Ahmedova, Axtamqul Karimlarning ayni shu yilda nashr etilgan hikoyalar to‘plamlaridan oltmishdan ortiq hikoya joy olgan. Bunga adabiyotga bevosita aloqador bo‘lmagan davlat nashrlari, xususiyl gazeta-jurnallar, viloyat vaqtli matbuoti materiallarini ham qo‘shadigan bo‘lsak, o‘sha yili eng kami ikki yuz ellik, uch yuzta hikoya e‘lon qilingani ochiq qoladi. O‘sha yil e‘lon qilingan hikoyalarning mavzu va mundariyasi, umuminsoniy qamrov ko‘lami, badiiyligi – strukturasi, obrazlari va uslubi keyingi ellik yillarda yozilgan hikoyalarnikidan sezilarli darajada farq qiladi. Bu bir yillik hosil. 33-34 yillik hikoya janrida bitilgan bitiklar salmog‘i keng qamrovli.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, hikoyachilikdagi ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasi uning asarlarining asosini tashkil etadi va ularning badiiy qiymatini belgilab beradi. Yozuvchining adabiyot va san’atga bo‘lgan qarashlari, dunyoqarashi uning qanday mavzularni tanlashini, qanday qahramonlar yaratishini va qanday uslubdan foydalanishini belgilaydi. Adabiy-estetik konsepsiya yozuvchining ijodiy yo‘lini, o‘ziga xosligini va adabiyotdagi o‘rnini aniqlashga yordam beradi. Shu bois, adabiy asarni tahlil qilishda ijodkorning adabiy-estetik konsepsiyasini hisobga olish uning g‘oyaviy-badiiy mohiyatini to‘liq anglash uchun muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR

1. Quronov D. 2018. Adabiyotshunoslik nazariyasi asoslari. Toshkent,
2. Исомиддинов З. Абдулла Қаҳҳорнинг “Картина” хикояси ва “Мафтунингман” кинокартинаси ва конфликтсизлик назарияси. Шарқ юлдузи. 2013. 2-сон. – Б. 129. (176)
3. Янги авлод овози. Суҳбат. Раҳимжон Раҳмат жавоблари. Шарқ юлдузи. 2013. 2-сон. – Б. 123. (176).
4. Нуруллоҳ Муҳаммад Рауфхон. Етакдаги кулба. Ҳикоя. Шарқ юлдузи. 2010. 1-сон. – Б. 64. (192).
5. Нуруллоҳ Муҳаммад Рауфхон. Етакдаги кулба. Ҳикоя. Шарқ юлдузи. 2010. 1-сон. – Б. 65. (192).
6. Нуруллоҳ Муҳаммад Рауфхон. Етакдаги кулба. Ҳикоя. Шарқ юлдузи. 2010. 1-сон. – Б. 65. (192).